

**การใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานใน
คดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ: ศึกษาเฉพาะคดีค้ายมนุษย์***
**Deployment of Special Investigative Measures for Searching Evidence
in Transnational Organized Crime Case: Study of Human Trafficking Case**

วรรณวิภา เมืองถ้ำ

Wanwipa Muangtham

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.

Corresponding Author's Email: pinky_attorney@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี ความหมาย ลักษณะ รูปแบบ ขอบเขตขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 และการค้ายมนุษย์ 2) ศึกษาลักษณะ รูปแบบ ของมาตรการพิเศษที่ใช้ในคดีที่เกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 3) ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายสหรัฐอเมริกา กฎหมายสหพันธรัฐเยอรมนี และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตราการพิเศษมาใช้ในคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวกับการค้ายมนุษย์ 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตราการพิเศษมาใช้ในคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวกับการค้ายมนุษย์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่าแม้ประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายอนุวัติการส่วนใหญ่ให้มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติตามอนุสัญญา แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาการใช้มาตรการพิเศษกับการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ปัญหาการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติค้ายมนุษย์ ปัญหาการใช้มาตรการพิเศษกับการรับฟังพยานหลักฐานในความผิดฐานค้ายมนุษย์ข้ามชาติ ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยใช้มาตรการพิเศษในคดีค้ายมนุษย์ข้ามชาติ ข้อจำกัดเกี่ยวกับอำนาจในการจับกุมของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ดังนั้นผลการวิจัยจึงเสนอแนะว่าควรเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการตรวจสอบการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลตามข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ายมนุษย์ พ.ศ. 2557 ประการต่อมาเสนอให้เพิ่มบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ายมนุษย์ พ.ศ. 2551 เกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในกรณีฉุกเฉิน และเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ายมนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยให้

*Received August 20, 2020; Revised January 4, 2021; Accepted February 21, 2021

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองสิทธิให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองและพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

คำสำคัญ: มาตรการพิเศษ; องค์การอาชญากรรม; คดีคุ้มครอง; พยานหลักฐาน

Abstract

The purposes of the study were as follows: 1) to study the concept, theories, meaning, nature, form, and scope of transnational organized crime under the United Nations Convention against Transnational Organized Crime of year 2000 and human trafficking; 2) to study nature, form of special investigative measures in transnational organized crime case under the United Nations Convention against Transnational Organized Crime of year 2000; 3) to compare legislation in the United States, Germany and Thailand related to special investigative measures in transnational organized crime case especially in human trafficking case; and 4) to propose a law reform for Thai legislation related to transnational organized crime case especially in human trafficking case. The research article was conducted using qualitative research methodology

The result of research were found that even though Thailand has mainly implemented article 20 of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime of year 2000, it still found the problem of violation of fundamental right of citizens under Constitution, the problem of using special investigative measures for searching evidence in human trafficking case, the problem of using special investigative measures for admissible evidence in human trafficking case, the problem of competent official's authority for searching evidence by using special investigative measures in human trafficking case, and the limitation of Special Case Inquiry Official in the power of arrest. The result of this research suggests that the provision of checking for the access document or information relating to human trafficking offence by judge must be included in the Regulation of the President of the Supreme Court on Granting Permission for Competent Official an Access to the Information on Commission of Human Trafficking offence on 4 November B.E. 2557 (2014). Moreover, the Anti-Trafficking in Person Act, B.E. 2551 (2008) should be amended to include the provision of using special investigative measures in urgent case. Lastly, the Anti-Trafficking in Person Act, B.E. 2551, should be amended to include the provision of the competent official under human trafficking offence in performing the duty the same as the governing officer and the inquiry official under Criminal Procedure Code.

Keywords: Special Investigative Measures; Organized Crime; Human Trafficking Case; Evidence

บทนำ

การค้ามนุษย์ถือเป็นคดีที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติประเภทหนึ่งซึ่งถือเป็นอาชญากรรมพิเศษ ลักษณะของอาชญากรรมประเภทนี้มีรูปแบบการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายขององค์กรอาชญากรรมที่มีลักษณะข้ามชาติที่มักมีการกระทำความผิดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ผู้กระทำความผิดบางครั้งเป็นผู้มีอำนาจ มีอิทธิพลทั้งด้านการเมืองและการเงิน ผู้กระทำความผิดมักมีการเตรียมการวางแผน หรือซ่อนเร้นปิดบังการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานในการกระทำความผิดส่วนใหญ่ที่อาชญากร (Economic Crime) (Viraphong et al. 2014) โดยการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ส่วนใหญ่มักมีการจัดตั้งเป็นสถานประกอบการที่ถูกกฎหมายขึ้นบังหน้ากิจกรรมการกระทำความผิดที่ผิดกฎหมาย หรือใช้กำลังประทุษร้ายต่อบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ บางครั้งบุคคลตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์จากการถูกลักลอบขนย้ายถิ่นฐานให้ข้ามแดนไปยังอีกประเทศหนึ่งเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเหยื่อทั้งการถูกบังคับใช้แรงงาน หรือถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ลำพังเพียงมาตรการธรรมดาที่ใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน เช่น จับ ควบคุม และค้น ไม่เพียงพอและเท่าทันอีกต่อไปในการแสวงหาพยานหลักฐานมาลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ เพื่อให้การดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องนำมาตราการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานมาใช้ (Business Crime) (Muangtham, 2019) ทั้งนี้ ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 20 (The United Nations Convention against Transnational Organized Crime, 2000) ได้บัญญัติถึงการใช้นิติการสืบสวนสอบสวนพิเศษ ได้แก่ การสะกดรอยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การจัดส่งภายใต้การควบคุม และการอำพรางหรือการปฏิบัติการลับ ซึ่งมาตรการตามอนุสัญญาได้บัญญัติมาตรการไว้อย่างกว้างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้รัฐภาคีสามารถนำบทบัญญัตินี้ไปอนุวัติการเป็นกฎหมายอาญาภายในได้ตามความเหมาะสมกับบริบทในประเทศของตน (Model Legislative Provisions against Organized Crime) (United Nations Office on Drugs and Crime, 2012)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่พบปัญหาการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่องกล่าวคือ เป็นทั้งประเทศต้นทางและประเทศทางผ่านของขบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติ (The Legal Measure for Investigating Evidence in Human Trafficking Case by using Special Investigative Technique) (Chatchaphon, 2017) เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยนี้จึงได้แก่ กรุงเทพมหานครที่มีคดีการค้ามนุษย์เกิดขึ้น โดยลักษณะกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยได้แก่บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและเกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยใช้มาตรการพิเศษทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ อันประกอบด้วย พนักงานอัยการเจ้าหน้าที่สอบสวนคดีพิเศษ พนักงานสอบสวน และผู้วิจัยมีส่วนร่วมในฐานะนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหาหลักฐานโดยใช้มาตรการพิเศษ

การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหามาจากการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาไว้กล่าวคือ การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ความหมาย ลักษณะ รูปแบบ ขอบเขตขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 และการค้ามนุษย์ การศึกษาถึงลักษณะ รูปแบบ ของมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 การเปรียบเทียบกฎหมายสหรัฐอเมริกา กฎหมายสหพันธรัฐเยอรมนี และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องหลังจากที่ได้ศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร โดยการออกแบบเครื่องมือในการตั้งคำถามสัมภาษณ์และให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้และนำมาวิเคราะห์เพื่อนำสู่เป้าหมายในการวิจัยคือ การเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีการค้ามนุษย์ในประเทศไทยเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่รัฐในการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและขณะเดียวกันการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่รัฐก็จะต้องส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้น้อยที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี ความหมาย ลักษณะ รูปแบบ ขอบเขตขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 และการค้ามนุษย์
2. ศึกษาลักษณะ รูปแบบ ของมาตรการพิเศษที่ใช้ในคดีที่เกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000
3. ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายสหรัฐอเมริกา กฎหมายสหพันธรัฐเยอรมนี และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการใช้อนุสัญญาพิเศษในคดีค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 ข้อ 20 กฎหมายของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนีรวมถึงการศึกษาวเคราะห์ถึงข้อจำกัดในการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีค้ามนุษย์ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์ที่เหมาะสมต่อไป ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวมถึงรายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการใช้อนุสัญญาพิเศษในคดีค้ามนุษย์ทั้งตามอนุสัญญา

สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 ข้อ 20 กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี และประเทศไทย ดังนี้

(1) ทฤษฎีที่เกี่ยวกับสาเหตุในการกระทำผิดขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติ อันได้แก่ ทฤษฎีของสำนักคลาสสิก ทฤษฎีจิตวิทยาประจำวัน ทฤษฎีของสำนักปฏิฐานนิยม ทฤษฎีความแตกต่างในการคบหาสมาคม หรือความสัมพันธ์ที่แตกต่าง ทฤษฎีวิวัฒนาการ

(2) แนวคิดเกี่ยวกับการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ อันประกอบไปด้วยแนวคิด 3 คือ แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลกับการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีอาญา แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และแนวคิดเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐาน

(3) บทบัญญัติและประเภทของมาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 20

(4) บทบัญญัติและประเภทของมาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

(5) บทบัญญัติและประเภทของมาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ตามกฎหมายของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี

(6) บทบัญญัติและประเภทของมาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ตามกฎหมายของประเทศไทย ในกฎหมายฉบับต่างๆ ดังนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมาย เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะเพิ่มกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการพิเศษในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา ณ บริเวณที่มีคดีค้ำมนุษย์เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

(1) ทำการศึกษาและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา เป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญความรู้ความเข้าใจ และเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการแสวงหาหลักฐานโดยการใช้อนุสัญญาพิเศษในคดีค้ำมนุษย์ทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ โดยใช้การเลือกจากกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติ ได้แก่ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคดีค้ำมนุษย์ พนักงานอัยการผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคดีค้ำมนุษย์ เจ้าหน้าที่สอบสวนคดีพิเศษที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคดีค้ำมนุษย์ และพนักงานสอบสวนที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคดีค้ำมนุษย์ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งหมด 13 คน

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(3) ดำเนินการศึกษาวเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี บทบัญญัติและประเภทของมาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 20 กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี ประเทศไทย และแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการนำของมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีที่เกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

(4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือ แนวคิด ทฤษฎี บทบัญญัติและประเภทของมาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 20 กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี ประเทศไทย และแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการนำของมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีที่เกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ ทั้งนี้ เน้นการนำผลการศึกษาวิจัยมาเผยแพร่ให้เจ้าหน้าที่รัฐผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ระดับประเทศได้รับทราบเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยในเชิงลึกมุ่งเน้นการสัมภาษณ์ (In-depth Interviews) และประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) คือ บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในเกี่ยวข้องในการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) รวมทั้งหมด 20 คน โดยใช้การเลือกจากกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- (1) นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคดีค้ำมนุษย์ (2) พนักงานอัยการผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคดีค้ำมนุษย์ (3) เจ้าหน้าที่สอบสวนคดีพิเศษที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคดีค้ำมนุษย์ (4) พนักงานสอบสวนที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคดีค้ำมนุษย์

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา การดำเนินการตามงานวิจัยดังกล่าว มีการเก็บ

รวบรวม ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ส่วนการวิเคราะห์สังเคราะห์ ข้อมูลได้จากการตั้งประเด็นหลักปัญหาเกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ โดยดำเนินการและใช้เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาจากเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหา ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุในการกระทำผิดขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ แนวคิดที่เกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ เพื่อเสนอแนะแนวในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการพิเศษ

- (2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐาน รวมถึงการถกถึงประเด็นปัญหาหรือข้อจำกัดที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากบังคับใช้กฎหมาย

- (3) ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติโดยการพัฒนาแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการพิเศษร่วมกัน ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Study) เป็นหลัก โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นด้วยตนเอง ตามกรอบที่ได้รับจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอนของการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

- (1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือ

(2) กำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลโดยยึดกรอบจากการสร้างแนวทางการสัมภาษณ์ตามคำถามวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบ

(3) นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาที่ปรึกษาโครงการวิจัยและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการค้ามนุษย์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณคำถาม ความชัดเจนของภาษา แล้วจึงนำไปปรับปรุงแก้ไข

(4) นำแนวคำถามไปทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายของประเทศไทยที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายก่อนนำไปใช้จริง

(5) ดำเนินการปรับปรุงประเด็นของแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่คลุมเครือภายหลังจากการนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(1) การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยการออกแบบเครื่องมือในการตั้งคำถามสัมภาษณ์และให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามงานวิจัยเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการใช้อนุกรการพิเศษในคดีค้ามนุษย์ โดยใช้บทบัญญัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการใช้อนุกรการพิเศษในคดีค้ามนุษย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี และประเทศไทย เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการใช้อนุกรการพิเศษในคดีค้ามนุษย์ในประเทศไทย ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

(2) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้จัดประชุมร่วมกับกลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม และกลุ่มหน่วยงานการบังคับใช้มาตรการพิเศษกับคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติ ได้แก่ เจ้าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ข้อขัดข้องและอุปสรรคในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการใช้อนุกรการพิเศษในคดีค้ามนุษย์ ทั้งในกระบวนการแสวงหาพยานหลักฐาน การพึงรับพยานหลักฐานของศาลในชั้นพิจารณาคดี เพื่อนำความเห็นที่ได้มาวิเคราะห์แนวทางแก้ไขกฎหมายในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดและบังคับใช้มาตรการพิเศษที่สอดคล้องกับหลักสากลและมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2562 เวลา 09:00 - 12:00 น. ห้องไอวี 2 ชั้น 2 อาคารทีเค 3 โรงแรมทีเค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชัน ถนนแจ้งวัฒนะ

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ประเด็นที่ 1 ปัญหาการใช้มาตรการพิเศษกับการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

สรุป การที่รัฐจะนำมาตรการพิเศษมาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์จะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการใช้มาตรการพิเศษ ต้องดำเนินการในการใช้มาตรการด้วยความเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งในเรื่องการแทรกแซงสิทธิความเป็นส่วนตัว ความเสมอภาค ขั้นตอนกระบวนการในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์จะต้องกระทำโดยกระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลให้น้อยที่สุด โดยการจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวรัฐธรรมนูญจะต้องให้อำนาจไว้ รวมถึงต้องมีกฎหมายพระราชบัญญัติให้อำนาจไว้ซึ่งการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานต้องเป็นไปเพื่อการปราบปรามอาชญากรรมค้ำมนุษย์เท่านั้น

ประเด็นที่ 2 ปัญหาการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีการอาชญากรรมข้ามชาติค้ำมนุษย์

สรุป การไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายค้ำมนุษย์สามารถนำมาตรการพิเศษมาใช้ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากผู้พิพากษากรณีที่มีเหตุฉุกเฉินอย่างยิ่ง ดังนั้น จึงสมควรบัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการนำมาตรการพิเศษทั้ง 5 รูปแบบ อันได้แก่ การค้นในเคหสถาน การค้นยานพาหนะ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ การดักฟัง การสะกดรอยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม และการอำพรางหรือการแฝงตัวได้ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินอย่างยิ่งไม่สามารถขออนุญาตจากศาลได้ ทั้งนี้ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ได้ทันเวลาที่

ประเด็นที่ 3 ปัญหาการใช้มาตรการพิเศษกับการรับฟังพยานหลักฐานในความผิดฐานค้ำมนุษย์ข้ามชาติ

สรุป การรับฟังพยานหลักฐานเป็นขั้นตอนที่เป็นอำนาจดุลพินิจของศาลโดยแท้จริงว่าจะรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นหรือไม่ หากพยานหลักฐานดังกล่าวมีผลต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสีย ศาลก็จะรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว เช่น กรณีในคดีที่ได้พยานหลักฐานมาโดยมิชอบ แต่หากปล่อยอาชญากรหรือจำเลยไปอาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะในคดีค้ำมนุษย์ ศาลก็อาจใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมได้

ประเด็นที่ 4 ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยใช้มาตรการพิเศษในคดีค้ำมนุษย์ข้ามชาติ

สรุป ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 ตามมาตรา 32 ไม่ได้กำหนดให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่กลับมีอำนาจในการใช้มาตรการพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐาน ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในคดีค้ำมนุษย์จึงสมควรให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประการต่อมา กรณีตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 ต้องการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญระดับสามซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งนั้นสามารถใช้มาตรการพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐานได้ตามพระราชบัญญัติ

ฉบับนี้ แต่ทว่ากลับไม่ได้กำหนดอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งสิ่งนี้ก่อให้เกิดช่องว่างของกฎหมายในทางปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในคดีค้ำมนุษย์นั่นเอง

ประเด็นที่ 5 ข้อจำกัดเกี่ยวกับอำนาจในการจับกุมของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

สรุป เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาคอขวดของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่ไม่มีอำนาจในการจับกุมความผิดที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการค้ำมนุษย์ จึงสมควรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 โดยให้เพิ่มพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความเกี่ยวเนื่องในการสืบสวนความผิดฐานค้ำมนุษย์ ประการต่อมาต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 23 โดยเพิ่มเติมว่า “ในการสืบสวนให้อำนาจแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจสำหรับเรื่องที่สืบสวน หรือเรื่องที่เกี่ยวเนื่องเกี่ยวพันในการสืบสวนนั้น” หมายความว่า ถ้าสืบสวนเรื่องค้ำมนุษย์เกี่ยวกับสถานบริการแห่งนี้ หากเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดค้ำมนุษย์ การค้าประเวณีด้วย ผิดกฎหมายพระราชบัญญัติสถานประกอบการ พ.ศ. 2509 ผิดกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็จะมีอำนาจในการจับกุมในเรื่องที่สืบสวนและเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับการสืบสวนทำให้กระบวนการสืบสวนสอบสวนมีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือ สามารถรวบรวมพยานหลักฐานได้โดยเร็วในที่เกิดเหตุทั้งพยานวัตถุ หรือพยานบุคคลจะหายไป

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การนำเสนอการแก้ไขกฎหมายจะอยู่ในลักษณะการแก้ไขตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายที่มีช่องโหว่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการวิจัยของสภาพปัญหาเกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐาน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวกับสาเหตุในการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและแนวคิดเกี่ยวกับการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ ซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิด 3 คือ แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลกับการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีอาญา แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และแนวคิดเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐาน ทำให้พบปัญหาว่าการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ จะส่งผลการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยตรง แต่หากรัฐไม่สามารถดำเนินการจับกุมเอาผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ การไม่เคารพต่อกฎหมายก็ยิ่งเพิ่มขึ้นอันส่งผลให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนยิ่งถูกล่วงละเมิดจากอาชญากรค้ำมนุษย์ข้ามชาติมากขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ รัฐต้องนำแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กล่าวคือ ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมมาใช้บังคับมากกว่าการมุ่งเน้นเรื่องสิทธิเสรีภาพตามตามทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม กล่าวคือ การแสวงหาพยานหลักฐานตามมาตรการพิเศษของรัฐจึงเป็นมาตรการสำคัญของรัฐที่ใช้ในการควบคุมปราบปรามการค้ามนุษย์ให้มี

ประสิทธิภาพมากขึ้น แต่รัฐต้องนำมาตรการพิเศษมาใช้ภายใต้หลักความได้สัดส่วนโดยจะต้องนำมาใช้เพียงเท่าที่จำเป็นหรือโดยพอสมควรแก่เหตุเพื่อเป็นการป้องกันมิให้รัฐใช้อำนาจจนเกินไปและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนให้น้อยที่สุด

อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่น่าพิจารณาว่าการใช้มาตรการพิเศษโดยการดักฟังตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา สมควรมีการตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในระหว่างดักฟังด้วยแม้ว่าจะมีการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการใช้มาตรการดักฟังก่อนและหลังใช้มาตรการแล้วก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อเป็นให้ศาลเข้ามาควบคุมการละเมิดสิทธิเสรีภาพในระหว่างใช้มาตรการพิเศษ ดังนั้น กล่าวโดยสรุปในประเด็นนี้ คือ ทั้งหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนกับหลักประสิทธิภาพในการแสวงหาพยานหลักฐานจะต้องมีความสมดุลกัน เพราะหากมีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป พนักงานเจ้าหน้าที่ก็อาจปฏิบัติหน้าที่ในการแสวงหาพยานหลักฐานได้ลำบาก ย่อมส่งผลในการควบคุมปราบปรามอาชญากรรมค้ำมนุษย์ และในที่สุดหากไม่มีความสงบเรียบร้อยในประเทศชาติก็จะส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชนได้

วัตถุประสงค์ที่ 2 การศึกษาถึงลักษณะ รูปแบบ ของมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 พบว่ามีการกำหนดรูปแบบของมาตรการพิเศษตามบทบัญญัติของอนุสัญญาเพียง 3 รูปแบบ อันได้แก่ การสะกดรอยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การอำพรางหรือการปฏิบัติการลับ และการเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้รัฐภาคีสามารถเป็นผู้ตีความได้อย่างกว้างขวางในการนำมาตรการพิเศษ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับรูปแบบของมาตรการพิเศษทั้งของสหรัฐอเมริกา สหพันธรัฐเยอรมนี และประเทศไทยแล้ว พบว่ามีรูปแบบมากกว่าอนุสัญญา กล่าวคือ มีรูปแบบของมาตรการพิเศษถึง 5 รูปแบบ อันได้แก่ การค้นในเคหสถาน การค้นยานพาหนะ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ การดักฟัง การสะกดรอยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม และการอำพรางหรือการแฝงตัว อีกทั้งมีการบัญญัติถึงรายละเอียดขั้นตอนในการนำมาตรการพิเศษมาใช้อย่างละเอียดมากกว่าบทบัญญัติตามอนุสัญญา

วัตถุประสงค์ที่ 3 การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายสหรัฐอเมริกา กฎหมายสหพันธรัฐเยอรมนี และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยหลักการทั่วไปแล้วมีรูปแบบของการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีมนุษย์ของทั้ง 3 ประเทศมีรูปแบบและการตรวจสอบการใช้อำนาจโดยศาลหรือองค์กรอัยการเหมือนกัน อย่างไรก็ตามพบว่าประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยใช้มาตรการพิเศษในกรณีเหตุฉุกเฉินตามกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์ โดยเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ Title III The Omnibus Crime Control and Safe Street Act 1968 กำหนดให้สามารถใช้มาตรการดักฟังกรณีฉุกเฉินเร่งด่วนที่ไม่อาจรอให้ได้รับอนุญาตจากศาลก่อน โดยตามมาตรา 2518 (7) ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากอัยการสูงสุด รองอัยการสูงสุด

ผู้ช่วยอัยการสูงสุด หรือโดยอัยการที่ทำหน้าที่หลักในการฟ้องคดีในรัฐใดๆ หรือในมลรัฐซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐนั้น ซึ่งพิจารณาเห็นว่าเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินซึ่งเกี่ยวข้องกับการสมรู้ร่วมคิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม ซึ่งจะต้องมีการดักฟังทางโทรศัพท์ ก่อนที่จะได้รับอนุญาตจากศาล กฎหมายอนุญาตให้เจ้าพนักงานใช้มาตรการดักฟังการกระทำความผิดไปล่วงหน้าก่อนได้ แม้ว่ากฎหมายจะบัญญัติให้สามารถใช้มาตรการการดักฟังการกระทำความผิดทางโทรศัพท์ในกรณีที่มีความจำเป็นฉุกเฉินเร่งด่วนโดยที่ไม่ต้องขออนุญาตจากศาลก่อนหากเข้าเงื่อนไขที่กล่าวแล้วข้างต้น แต่เจ้าพนักงานผู้ใช้มาตรการดักฟังการกระทำความผิดไปล่วงหน้า จะต้องดำเนินการขออนุญาตศาลภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ได้ใช้มาตรการดักฟังทางโทรศัพท์ หากไม่ดำเนินการดังกล่าวภายใน 48 ชั่วโมงแล้ว ถือว่าการดักฟังทางโทรศัพท์ที่กระทำไปเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย สำหรับประเทศสหพันธ์เยอรมนีก็มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการใช้มาตรการดักฟังในกรณีฉุกเฉินได้เช่นกัน กล่าวคือ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญสหพันธ์เยอรมนี มาตรา 10 ในกรณีฉุกเฉิน รัฐมนตรีแห่งสหพันธ์รัฐเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดให้ใช้มาตรการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการสื่อสารได้ก่อนจะแจ้งเรื่องต่อคณะกรรมการสิทธิการทราบ นอกจากนี้ ตามมาตรา 2(2) และในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็มีการบัญญัติการใช้มาตรการดักฟังการกระทำความผิดในกรณีฉุกเฉินซึ่งมีความจำเป็นเร่งด่วนได้ โดยบัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการกำหนดให้มีการดักฟังและบันทึกเสียง แต่มีผลเพียง 3 วัน หากไม่ได้รับความเห็นชอบจากศาล แต่หากศาลอนุญาตจะอนุญาตได้ไม่เกิน 3 เดือน

ดังนั้น ตามกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์จึงสมควรบัญญัติเพิ่มเติมมาตรการในการดักฟังในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินอย่างยิ่งไม่สามารถขออนุญาตจากศาลได้ ทั้งนี้ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ทันทั่วถึง แต่ควรต้องวางหลักเกณฑ์ให้ศาลรับรองการกระทำดังกล่าวในภายหลังจากที่ได้ดำเนินการใช้มาตรการพิเศษดังกล่าวแล้ว

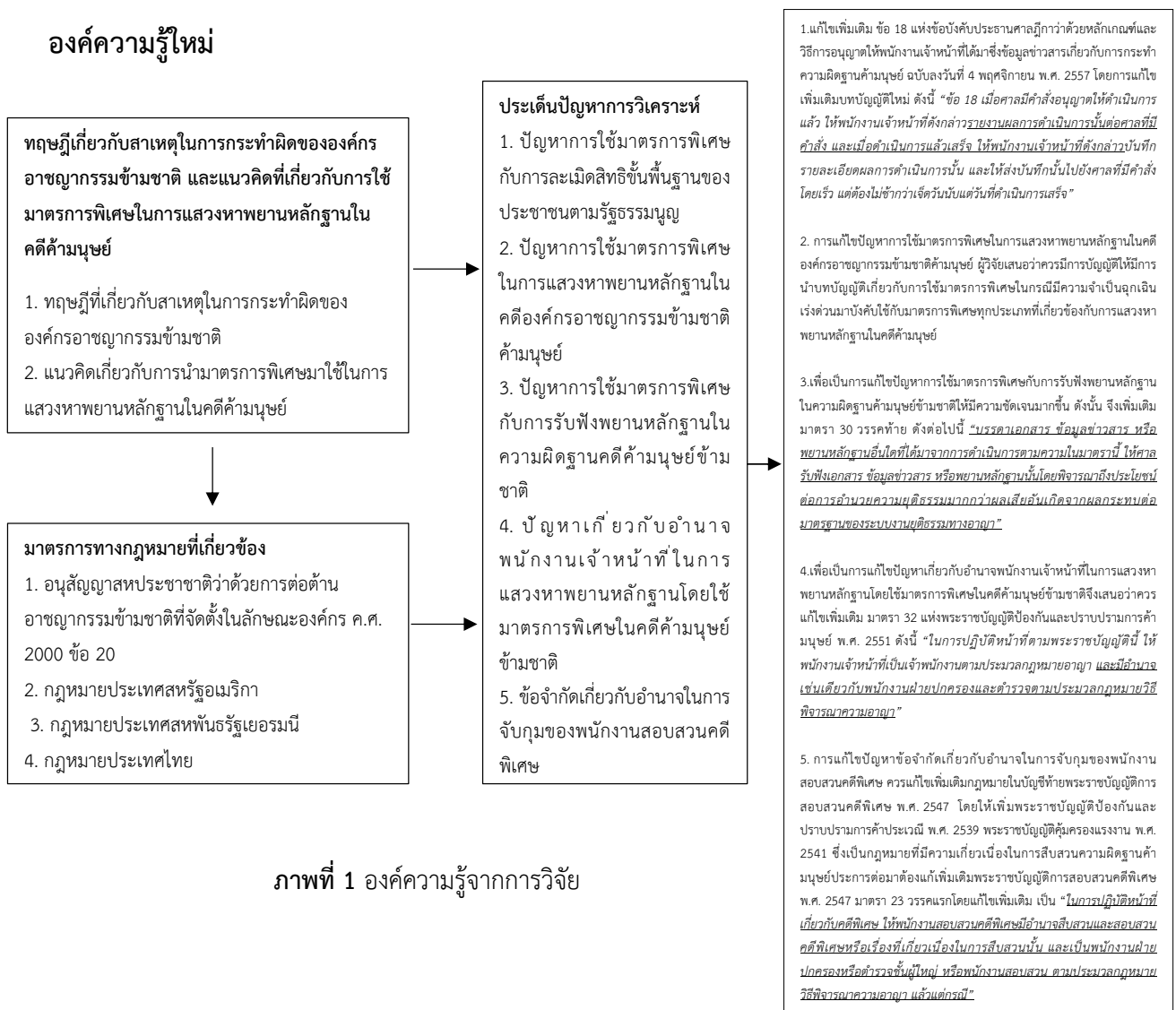
วัตถุประสงค์ที่ 4 การเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีที่เกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเกี่ยวกับการค้ามนุษย์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 การบัญญัติให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในคดีค้ามนุษย์ กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ตามมาตรา 32 ไม่ได้กำหนดให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ให้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่กลับให้อำนาจในการใช้มาตรการพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐาน กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ตามมาตรา 4 ได้ให้ความหมายของคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ไว้ ซึ่งได้กำหนดตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการใช้มาตรการพิเศษไว้ 2 ประเภทด้วยกัน กล่าวคือ ประการแรก คือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ประการที่สองคือ ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับสามซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติค้ามนุษย์ สำหรับกรณีแรกเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้ทั่วทุกประเภทที่ราชอาณาจักร รวมถึงกรณี

ความผิดฐานค้ำมนุษย์นั้นเกี่ยวโยงกับความผิดอื่นๆ ด้วย ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในคดีค้ำมนุษย์จึงสมควรให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมถึงการที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ต้องการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญระดับสามซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งนั้นสามารถใช้มาตรการพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐานได้ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่ทว่ากลับไม่ได้กำหนดอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไว้

ประเด็นที่ 2 คือ การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจในการจับกุมความผิดที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการค้ามนุษย์ กล่าวคือ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษไม่มีอำนาจในการเข้าจับกุมความผิดที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการค้ามนุษย์ เนื่องจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจเฉพาะคดีพิเศษเท่านั้น ไม่มีอำนาจในการจับกุมเหมือนตำรวจ ดังนั้น ในทางปฏิบัติการเข้าค้นในเคสสถานพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องประสานความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาที่เกิดเหตุ หากพบว่าถ้าร้องขอหมายค้นจากศาลอาจเน้นเข้าเกินไป พยานหลักฐานอาจถูกโยกย้ายไปได้

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้สามารถเห็นได้จากแผนภาพข้างต้น ซึ่งกระบวนการขั้นตอนในการนำไปใช้ประโยชน์ คือ สามารถนำไปแก้ไขกฎหมายฉบับต่างๆ ที่เกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิมที่ยังมีช่องโหว่ให้เกิดประสิทธิภาพในบังคับใช้กฎหมายยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ตามทฤษฎีที่เกี่ยวกับสาเหตุในการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และแนวคิดเกี่ยวกับการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์พบว่า ควรเพิ่มการตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในระหว่างการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานคดีค้ำมนุษย์โดยศาลดังนี้

เพิ่มเติมบทบัญญัติ ข้อ 14 แห่งข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ฉบับลงวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 โดยบัญญัติว่า

“ข้อ 14 คำสั่งของศาลในการอนุญาตหรือยกคำขอ จะต้องระบุเหตุผลให้ครบถ้วนและชัดเจน กรณีมีคำสั่งอนุญาต ให้ศาลสั่งให้ดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่ร้องขอ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินคราวละเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือวันที่ศาลเห็นสมควรกำหนด โดยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ด้วยก็ได้

กรณีไม่สามารถดำเนินการได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง หากผู้ขอประสงค์จะขอขยายระยะเวลาดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้ขยายระยะเวลาดำเนินการดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้ขอได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานหลักฐานมาให้ศาลไต่สวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล แต่ระยะเวลารวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน”

นอกจากนั้น ผู้วิจัยเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 18 แห่งข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ฉบับลงวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 โดยบัญญัติว่า

“ข้อ 18 เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินการแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวรายงานผลการดำเนินการนั้นต่อศาลที่มีคำสั่งทุกกำหนดเวลาสิบห้าวัน และเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวบันทึกรายละเอียดผลการดำเนินการนั้น และให้ส่งบันทึกนั้นไปยังศาลที่มีคำสั่งโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ดำเนินการเสร็จ”

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ตามลักษณะ รูปแบบ ของมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 พบว่ามีกำหนดรูปแบบของมาตรการพิเศษตามบทบัญญัติของอนุสัญญาเพียง 3 รูปแบบ อันได้แก่ การ พบว่า รูปของมาตรการพิเศษตามอนุสัญญา มีรูปแบบและบทบัญญัติเกี่ยวกับขั้นตอนในการขอใช้มาตรการพิเศษ การตรวจสอบการใช้อำนาจการใช้มาตรการพิเศษโดยศาลทั้งก่อน ระหว่าง

และหลังการใช้มาตรการพิเศษสิ้นสุดน้อยกว่ากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี และประเทศไทย ดังนั้น ในประเด็นนี้จึงไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 การเปรียบเทียบกฎหมายสหรัฐอเมริกา กฎหมายสหพันธรัฐเยอรมนี และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในคดีก่ออาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ พบว่า ควรกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการนำมาตรการพิเศษมาใช้ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินอย่างยิงมาใช้ในการกรณีที่มิเหตุที่ไม่อาจรอให้ได้รับอนุญาตจากศาลก่อนได้

เพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 30/1 เพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2561 ดังต่อไปนี้

“มาตรา 30/1 ในกรณีฉุกเฉินหรือกรณีไม่อาจยื่นคำขออนุญาตต่อศาลอาญาหรือศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารได้ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี อาจดำเนินการให้ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัตินี้ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวยื่นคำร้องขอต่อศาลอาญาหรือศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจภายในระยะเวลาสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่เริ่มดำเนินการ”

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 สามารถแบ่งข้อเสนอแนะในการเพิ่มเติมกฎหมายได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

(1) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในคดีค้ามนุษย์

แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

“มาตรา 32 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

(2) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจในการจับกุมความผิดที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการค้ามนุษย์

แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 โดยให้เพิ่มพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความเกี่ยวเนื่องในการสืบสวนความผิดฐานค้ามนุษย์ ประการต่อมาต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 23 บรรทัดแรกโดยแก้ไขเพิ่มเติมจากเดิมคือ

“ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องเนื่องในการสืบสวนนั้น และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี”

ทั้งนี้ เหตุผลของการเสนอกฎหมายในวิจัยนี้ก็เพื่อที่จะเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายในการนำมาตราการพิเศษมาใช้ในคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ให้มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้น้อยที่สุด เพื่อให้การนำมาตราการพิเศษมาใช้ในคดีค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะทำให้บรรลุดัตถประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญาที่มีความร้ายแรง ควบคู่ไปกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ถูกระทบจากการใช้มาตรการดังกล่าวให้น้อยที่สุด

สรุป

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี อนุสัญญา กฎหมายต่างประเทศทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมนี และกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์ จะพบว่ามาตรการพิเศษแม้จะเป็นมาตรการที่เป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่อาชญากรรมค้ามนุษย์เป็นความผิดที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะร้ายแรง ส่งผลกระทบต่อเหยื่อค้ามนุษย์ อีกทั้งยังพบปัญหาว่าการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์กระทำได้อย่างเนื่องจากพยานหลักฐานปัจจุบันพยานหลักฐานมักอยู่ในมือถือหรือคอมพิวเตอร์ การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย การส่งข้อมูลทำได้ง่าย เจ้าหน้าที่จะรู้เพียงข้อมูลของผู้นำส่ง บางกลุ่มเจ้าหน้าที่รู้แค่ข้อมูลของผู้รับมาดำเนินการ ทำให้ยากในการพิสูจน์ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมุ่งเน้นในการควบคุมอาชญากรรมมากกว่าการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามหลักนิติธรรม อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในนำมาตราการพิเศษใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์ต้องกระทำได้แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย อีกทั้งการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ จะต้องไม่เป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง ตามหลักการการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพในกรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติเงื่อนไขไว้การจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม หลักการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพจะต้องไม่เป็นการเพิ่มภาระของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลไม่ได้ หลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องระบุเหตุผล และความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 เพื่อเป็นการแก้ปัญหการใช้มาตรการพิเศษกับการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญผู้วิจัยเสนอว่าจึงควรแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 18 แห่งข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ฉบับลงวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 โดยการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานผลการดำเนินการนั้นต่อศาลที่มีคำสั่ง และเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวบันทึกรายละเอียด

ผลการดำเนินการนั้น และให้ส่งบันทึกนั้นไปยังศาลที่มีคำสั่งโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ดำเนินการเสร็จ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานศาลในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

1.2 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติค้ำมนุษย์ ผู้วิจัยเสนอว่าควรมีการบัญญัติให้มีการนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษในกรณีมีความจำเป็นฉุกเฉินเร่งด่วนมาบังคับใช้กับมาตรการพิเศษทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีค้ำมนุษย์ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ และอัยการในการสืบสวนสอบสวนคดีค้ำมนุษย์ได้อย่างทันท่วงที ก่อนที่พยานหลักฐานจะหายไปหรืออาชญากรค้ำมนุษย์หลบหนีในกรณีฉุกเฉิน

1.3 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการใช้มาตรการพิเศษกับการรับฟังพยานหลักฐานในความผิดฐานค้ำมนุษย์ข้ามชาติให้มีความชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากคดีค้ำมนุษย์เป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษเป็นอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ อีกทั้งบางกรณีเป็นการกระทำความผิดที่มีลักษณะข้ามชาติ ดังนั้น ผู้วิจัยเสนอว่าควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติให้มีเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่ศาลในการรับฟังพยานหลักฐานเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมทางอาญา

1.4 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหากับอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยใช้มาตรการพิเศษในคดีค้ำมนุษย์ข้ามชาติผู้วิจัยเสนอว่าควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 คือ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นอกจากเจ้าหน้าที่จะสามารถใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายอาญา แล้ว เจ้าหน้าที่ควรมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังนี้ เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีค้ำมนุษย์

1.5 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาคำจำกัดเกี่ยวกับอำนาจในการจับกุมของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ผู้วิจัยเสนอว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 โดยให้รวมถึงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความเกี่ยวเนื่องในการสืบสวนความผิดฐานค้ำมนุษย์ ประการต่อมาต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 23 บรรคแรกโดยแก้ไขเพิ่มเติม เป็น “ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องในการสืบสวนนั้น และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี” ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่พนักงานสอบสวนในการที่จะสามารถสืบสวนสอบสวนคดีที่มีความเกี่ยวพันกับคดีค้ำมนุษย์ได้ด้วย

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ศาล เจ้าพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ และพนักงานอัยการ ควรนำไปดำเนินการในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายตามประเด็นที่ได้กล่าวแล้วตามข้อเสนอแนะข้างต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 การศึกษาการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม

ข้ามชาติ: ศึกษาเฉพาะคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

2.2 การศึกษาการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม

ข้ามชาติ: ศึกษาเฉพาะคดีการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน

2.3 การศึกษาการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม

ข้ามชาติ: ศึกษาเฉพาะคดีสิ่งแวดล้อม

References

- Council of Europe. (2013). *Deployment of Special Investigative means*. Retrieved November 4, 2019, from <https://rm.coe.int/deployment-of-special-investigative-means-eng/16807828fa>.
- Lijana, S. (2009). The Limits of the use of undercover agents and the Right to a Fair Trial under article 6(1) of the European Convention on Human Rights. *Jurisprudence*. 3(117), 263-284.
- Ronald, W. (2015). *Human Trafficking and Contemporary Slavery*. Retrieved April 27, 2020, from <http://www.annualreviews.org>.
- Sybil, S. (2002). *Covert Surveillance and the Use of Informants in Mike McConville and Geoffrey Wilson (eds)*. Oxford: University Press.
- Tanatthep, T. (2018). *Promoting the Use of the Special Investigative Techniques of Article 20 of the UNTOC to Combat Organized Crimes in Thailand*. (Doctoral Dissertation). University of Aberdeen. Scotland.
- The United Nations Asia and Far East Institute for the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders (UNAFEI). (2002). *Resource Material Series No.58, 116th International Training Course Reports of the Course, Group 1 Phase 2, Special Investigative Tools to Combat Transnational Organized Crime (TOC)*. Retrieved August 5, 2020, from <http://www.unafei.or.jp/pdf/58-19.pdf>.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2004). *United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000*. Retrieved August 5, 2020, from https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf